

Het leven van vredesapostel Harcourt Klinefelter

Globalisering van de droom van Dr. Martin Luther King

Katrien Ruitenburg

Het leven van vredesapostel Harcourt Klinefelter

Globalisering van de droom van Dr. Martin Luther King

Katrien Ruitenburg

Narratio

ISBN 978 90 5263 9383

NUR: 707

www.harcourt-klinefelter.org

© 2018 theologische uitgeverij Narratio,
Postbus 1006, 4200 CA Gorinchem
tel. 0183 62 81 88 e-mail: info@narratio.nl
Actuele informatie is te vinden op www.narratio.nl
Onze uitgaven zijn ook te koop via de boekhandel en
www.kerkboek.nl (ook in België)

Niets uit deze uitgave mag verveelvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm, digitale bestandskopie, luisterboek, Digi-boek, Internet-PDF of op welke andere wijze dan ook, behoudens voor eigen gebruik, zonder de voorafgaande toestemming van de uitgever c.q. de auteur. Citaten tot maximaal vier regels zijn toegestaan, grotere citaten vallen onder het overnamerecht waarvoor toestemming is vereist, tenzij gedaan in het kader van een recensie.

Inhoud van het boek

Voorwoord	5
Inleiding	11
1 Ik ben donkerder dan jij	13
2 Nooit gedacht, toch gekregen	26
3 Aan de zijde van Dr. Martin Luther King Jr.	38
4 De straat heeft vele gezichten	55
5 Levenslang leren	70
6 Naast mensen staan	90
7 Vredeswerk over grenzen	108
8 Opvoeden tot moedige burgers	126
9 Je kunt de dromer doden, maar niet de droom	154
Dankwoord	177
Principes van geweldloosheid	180
Fotoverantwoording	191
Organisaties en instellingen die in het boek voorkomen	193

Voorwoord

Door ds. Andrew Young

Toen dominee Klinefelter mij vroeg het voorwoord voor dit boek te schrijven, was ik blij dat ik dit mocht doen voor mijn vriend. Harky is een bijzondere man met vele talenten. Hij is dominee, geeft cursussen, is vrede-theoloog, mediator, trainer in geweldloosheid, activist, audio-technicus en nog veel meer.

Atlanta en de VS

Ik leerde hem en zijn Nederlandse vrouw kennen tijdens onze samenwerking bij de *Southern Christian Leadership Conference* (SCLC) – de organisatie van Dr. King. Wij waren samen aanwezig bij de stafvergaderingen, medewerkersactiviteiten en andere bijeenkomsten. Ook na zijn verhuizing naar Nederland hielden wij contact. We trokken samen op tijdens mijn bezoek aan Nederland en zagen elkaar een aantal keren in Atlanta, VS.

Ik ontmoette Harky voor het eerst toen hij in het voorjaar van 1965 naar Selma kwam. Dat was tijdens de campagne voor het verkrijgen van stemrecht. Hij studeerde theologie aan de universiteit van *Yale* en kwam ons als vrijwilliger ondersteunen. Hij had zijn eigen draagbare bandrecorder meegebracht, in die dagen een bijzonderheid. Hij begon activiteiten te registreren die niet werden opgepikt door de media. Deze actualiteiten gaf hij per telefoon door aan radio- en televisiezenders. Na de beroemde mars, van Selma naar Montgomery, interviewde hij lokale bewoners die de gehele mars hadden meegelopen.

In de zomer kwam Harky terug voor het *Summer Community Organizing and Political Education Program* (SCOPE: het organiseren

van politieke educatie in de zomermaanden in het zuiden van de VS) dat er op gericht was mensen te motiveren zich als kiesgerechtigde te laten registreren. Bij de door Bayard Rustin geleide training zette hij zijn technische vaardigheden in om het programma te verbeteren door de deelnemers in staat te stellen de sprekers te beluisteren via de aan hen verstrekte draagbare radio's. Na de zomer werd hij gevraagd om zich bij de medewerkers van SCLC te voegen als assistent directeur voor *Public Relations* en als mediadirecteur. Dr. Martin Luther King verzocht *Yale* om toestemming te verlenen voor een stage. Deze stage werd later met een jaar verlengd. In deze functie was hij onder andere verantwoordelijk voor de opname van de toespraken en preken van Dr. King en alle andere belangrijke evenementen. Dr. King vertrouwde hem de verantwoordelijkheid toe om zijn preken en toespraken te bewerken tot radioprogramma's die gedurende een vijftigtal jaren zijn uitgezonden door meer dan driehonderd zenders.

In diezelfde zomer (1965) ontmoette hij Annelies Koopmans, die naar de VS kwam in het kader van een uitwisselingsprogramma van de Doopsgezinde Kerk Nederland. Hun relatie begon, maar na een jaar verliep haar visum. Zij keerde terug naar Nederland. De enige manier om weer bij haar te zijn was om in Nederland met haar te trouwen. Dit deed Harky in december 1966.

Toen Harky twee jaar bij SCLC gewerkt had, adviseerde Dr. King hem terug te keren naar *Yale* om het laatste jaar van zijn studie af te ronden. Anders zou hij nooit meer afstuderen. Schoorvoetend volgde Harky dit advies op. Terug op de universiteit zette hij de activiteiten voort die hij in Atlanta bij de anti-oorlogsbeweging was begonnen. Hij leidde demonstraties in New Haven, Connecticut. Ook riskeerde hij een gevangenisstraf van vijf jaar toen hij niet één- maar tweemaal zijn oproepkaart voor militaire dienst terug stuurde.

Hij verwerkte zijn ervaringen bij SCLC in zijn scriptie, met als titel *De kerk als beweging, niet als instituut*. Kort voordat Harky zijn masteropleiding afrondde, werd Dr. King vermoord. Harky vloog de volgende dag naar Atlanta. Hij was verantwoordelijk voor de berichtgeving van de uitvaart. Daarnaast liet hij de door Dr. King uitgekozen opname van een eerdere preek horen tijdens de uitvaartdienst die wereldwijd werd uitgezonden.

Na afronding van zijn opleiding keerde hij terug naar SCLC en onderhield hij de contacten tussen de Nationale Raad van Kerken en het kamp *Resurrection City*. Dit kamp en de bijbehorende campagne vond plaats in de zomer van 1968 op de *Mall*, een centraal park in Washington DC. Deze campagne bracht arme zwarten, blanken, Indianen, Zuid-Amerikanen en andere minderheden samen om financiële basisvoorzieningen te eisen.

Een jaar later, in februari 1969, werd Harky bevestigd als voorganger in de *United Church of Christ* (vergelijkbaar met de PKN). Dr. Martin Luther King Sr., *Daddy King*, hield de preek in Harky's bevestigingsdienst in zijn thuishaven Glen Ridge, New Jersey.

De fondsen van SCLC droogden op en later dat jaar verloren Harky en vele anderen hun baan. Gedurende die tijd werd Atlanta een centrum voor *hippies*. Harky hielp hen vanuit zijn huis. Iedere dag schoof een half dozijn *hippies* aan bij het diner, en hulpbehoevendenden bood hij een slaapplek in zijn studeerkamer. Een drietal kerkgenootschappen startten de *Ministry to the Street People* (hulp aan de straatmensen). *Dominee Harky* startte vele projecten en was met name actief in de hulp aan van huis weggelopen tieners. (De brief die ik ter aanbeveling van dit project schreef is op pagina 57 afgedrukt.) Te midden van al deze drukte werd hun eerste kind, Thea Lucia geboren, in november 1969. Hoewel het hippieproject gepland stond voor drie jaar, was na twee jaar het geld op.

Dr. King zag armoede, racisme en oorlogvoering als met elkaar verbonden. Harky was zeer actief in de vredesbeweging in Atlanta, New Haven en Washington. 1 mei 1971 vormde het hoogtepunt van de demonstraties tegen de oorlog in Vietnam. Harky trainde demonstranten en leidde demonstraties in de grote actie van burgerlijke ongehoorzaamheid, met tienduizend deelnemers in Washington, DC.

Europa

In 1972 verhuisde Harky naar Nederland. Hij had eerder een jaar aan de universiteit van Londen gestudeerd en hoopte nu een doctoraalstudie te kunnen doen in Engeland. Dat bleek onmogelijk. Om zijn gezin te onderhouden, werkte hij twee jaar lang aan de lopende band in een fabriek.

Daarna werkte hij twaalf jaar als docent volwasseneneducatie. Hij gaf cursussen om sociaal, politiek en innerlijk bewustzijn te bevorderen. Ook organiseerde en leidde hij de eerste nationale en internationale geweldloosheidstrainingen in Nederland en Europa.

Hij leerde al snel dat je niet simpelweg dezelfde technieken kunt gebruiken in verschillende culturen. Je moet beide culturen begrijpen voordat je ideeën en technieken kan omzetten tot bruikbare elementen in de *nieuwe* cultuur.

Harky's grote droom was de boodschap van Dr. King wereldwijd te verspreiden. In Europa kreeg hij hier belangrijke kansen voor, die hij waarschijnlijk niet had gehad als hij in de VS was gebleven. Als een van de weinigen in Europa met een persoonlijke band met Dr. King werd hij vaak geïnterviewd door kranten, tijdschriften, radio en televisie. Hij gaf lezingen op universiteiten en andere onderwijsinstellingen in onder andere Nederland, Duitsland en Ierland. Hij gaf geweldloosheids- en *mediation*-cursussen in onder andere Zweden, Denemarken en België. Dit deed hij ook tijdens de oorlog in voormalig Joegoslavië, in Servië, Kroatië en Bosnië. Hij sprak op nationale en lokale demonstraties en zat in het bestuur van internationale vredesgroepen.

Vijf jaar lang was hij de voorganger van een kerk. Hij startte een programma voor omgang met agressie voor gebruik in asielzoekerscentra. Er werd een stichting opgericht, zodat hij dit werk kon doen. Recentelijk werkte hij samen met zijn vrouw voor *Christian Peacemaker Teams* met vluchtelingen op Lesbos.

Dit is slechts een bloemlezing van zijn activiteiten voor vrede en gerechtigheid. In dit boek kun je er meer over lezen.

Wat voor persoon is Harky?

Ik denk dat het volgende verhaal een goede indruk geeft van zijn karakter.

Tijdens de *Meredith Mississippi Freedom March* in 1966 ging Dr. King naar Philadelphia, Mississippi, waar twee jaar eerder drie burgerrechtenactivisten waren vermoord. Na zijn speech werden de demonstranten aangevallen door een boze menigte. De demonstranten waren ver in de minderheid. In doodsangst probeerden ze weg te komen. Een oudere man kreeg op dat moment een epileptische aanval. Harky ging direct naar hem toe om te helpen. Hij kreeg

assistentie van een blanke verpleegkundige. Dit trok de aandacht van de menigte, zodat de demonstranten een veilig heenkomen konden zoeken. Ik herinner me dat ik op dat moment ‘vaarwel’ tegen hem zei, niet ‘tot ziens’. Hoe dit afliep is in dit boek te lezen.

Harky maakte deel uit van een groep geweldloze activisten die aanbood de plaats van gegijzelden in te nemen, toen in Nederland een trein gekaapt werd door vrijheidstrijders. Hij riskeerde zijn leven door trainingen te geven tijdens de oorlog in voormalig Joegoslavië.

Waarom dit boek belangrijk is

In zijn boek *Why We Can't Wait* schreef Dr. King: “Wanneer men de gevolgen van de burgerrechtenrevolutie probeert te meten, is wellicht de grootste bijdrage te vinden op het gebied van wereldvrede. (...) Geweldloosheid, het antwoord op de noden van de zwarte bevolking, zou wel eens het antwoord kunnen zijn op de grootste nood van de mensheid.”

Hierin ligt ook het belang van dit boek. Harky heeft als geen ander zijn levenswerk gemaakt van het uitdragen van Dr. Kings droom van wereldwijde geweldloze sociaal-economische verandering. Niet alleen in Nederland, waar hij woont, maar in heel Europa.

Omdat hij niet alleen Dr. King en zijn familie en de mensen in zijn omgeving persoonlijke gekend heeft, maar ook Dr. Kings toespraken en preken voor radioprogramma's bewerkt heeft, en zelf theologie en filosofie als achtergrond heeft, is hij in staat om vanuit een uniek standpunt te spreken en schrijven.

Nog belangrijker is het feit dat Harky begreep dat niet het retorische genie van Dr. King het belangrijkste was voor het nageslacht. Belangrijker waren zijn theologie, zijn filosofie en zijn technieken om op geweldloze wijze sociale verandering te bereiken, gebaseerd op de geest van de liefde.

Zoals de Bijbel de lessen en het leven van Jezus vastlegde, zo legde Harky de woorden vast van de twintigste-eeuwse profeet en zijn discipelen. Harky's verhuizing naar Nederland maakte dat hij de droom in Europa kon verspreiden.

Er zijn spannende momenten, bijvoorbeeld tijdens de oorlog in Sarajevo. Er zijn diepe inzichten en inspirerende gedachten. Ook is er

VOORWOORD

ruimte voor humor. De schrijfstijl van Katrien Ruitenburg maakt het boek toegankelijk voor iedereen, niet slechts voor historici, hoewel het historische belang niet moet worden onderschat. De vele illustraties maken er een aantrekkelijk geheel van.

Vrede en zegeningen,

Andrew Young

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Andrew Young', with a large, sweeping flourish at the end.

Andrew J. Young was als *Executive Director of the Southern Christian Leadership Conference (SCLC)* een van Kings medewerkers, het eerste zwarte congreslid in het Zuiden in bijna een eeuw, voormalig Ambassadeur van de VS bij de Verenigde Naties, en twee keer burgemeester van Atlanta.

Inleiding

Het hart van echte geweldloosheid is het geloof dat ieder mens een onmisbaar onderdeel is van de kosmos, en dat de grootste kracht in het heelal liefde is.

Harcourt Klinefelter

U staat op het punt om te beginnen aan het levensverhaal van Harcourt (roepnaam Harky) Klinefelter. Deze biografie is niet geschreven omdat deze persoon zo belangwekkend is, maar omdat zijn ideeën dat zijn. Harky wil graag dat zo veel mogelijk (jonge) mensen kennis kunnen nemen van zijn ervaringen met geweldloos handelen. Het verhaal van Harky maakt duidelijk hoe het leven eruit ziet van iemand die consequent het ideaal van geweldloos handelen in praktijk probeert te brengen, gedreven door zijn passie de droom van Dr. Martin Luther King Jr. te globaliseren. Geweldloosheid vormt de rode draad van het boek.

Geweldloosheid is zowel een techniek als levenshouding. Het is meer dan het weigeren geweld te gebruiken. Het is het gebruikmaken van positieve krachten om conflicten en onrecht te bestrijden. Geweldloze technieken kunnen gebruikt worden door iedereen zonder dat je een radicaal geweldloze levensstijl aanhangt. Maar geweldloosheid als levensstijl is wel een goede basis voor het bevorderen van een cultuur van vrede en gerechtigheid.

Allerlei aspecten van het leven komen in de diverse hoofdstukken aan bod. Het verhaal wordt zo verteld dat duidelijk wordt wat de motivatie van Harky is, zijn werkwijze en zijn ideaal. Het is niet voor niets dat hij in de titel van het boek *Vredesapostel* wordt genoemd. Deze vredesapostel legt in woord en daad getuigenis af van het belang van geweldloos handelen, en weet de mensen met wie hij in contact komt steeds weer te inspireren. Talloze anekdotes maken duidelijk dat het ideaal niet iets is voor een enkeling, maar voor iedereen die in zijn dagelijks leven tegendraadse keuzes durft te maken.

Wie leest hoe Harky discriminatie, armoede, oorlogen milieuproblemen aanpakt, moet zich wel aangesproken voelen.

We lezen hoe de Amerikaanse samenleving eruit zag toen Harky opgroeide. Er volgt een ongewone weg naar de universiteit en naar Harky's roeping. We ontdekken wat Harky ertoe brengt naar Selma te gaan en zich aan te sluiten bij de burgerrechtenbeweging van Dr. Martin Luther King Jr. en hoe hij als *Dominee Harky* hippies bijstaat en in verzet komt tegen de Vietnamoorlog.

Risico's nemen voor de goede zaak blijft hij doen. Zo zien we Harky zijn rol spelen op het toneel van de jaren zeventig en tachtig van de twintigste eeuw. We volgen hem naar Nederland, waar de liefde van zijn leven vandaan komt. Samen met haar kreeg hij drie kinderen. We lezen hoe hij als vader worstelt met onverenigbare wensen.

Mede dankzij de vredescursussen die hij aan de Volkshogeschool gaf, ontstaat er een zelfbewuste groep Nederlanders die demonstreert tegen kernwapens en atoomenergie, en Harky is erbij.

We maken Harky mee in de jaren negentig als predikant, en als conflictbemiddelaar en trainer in een verscheurd voormalig Joegoslavië. Rond 2000 werd hij vooral actief als spreker, schrijver en trainer, met als climax onlangs het opnieuw werken in conflictgebieden, nu met de *Christian Peacemaker Teams* (CPT). Zijn leven laat zien dat hij in alle omstandigheden vredesman blijft.

Hier en daar is in het boek een korte uitleg te lezen van de theorie en van technieken van geweldloos handelen in verschillende situaties. Wie daar meer van wil weten, moet zeker de bijlage *Principes van Geweldloosheid* raadplegen.

Harcourt Klinefelter is een dromer. Hij droomt niet alleen van wereldvrede en gerechtigheid, zoals zijn grote voorbeeld Dr. Martin Luther King Jr. dat deed, maar laat een werkelijkheid zien waarin geweldloos handelen werkt. Zijn droom van een boek over zijn leven is werkelijkheid geworden nu u als lezer deze biografie in handen hebt. Hij droomt verder, van lezers die, geïnspireerd door zijn voorbeeld, geweldloos handelen in praktijk gaan brengen en zo een rechtvaardige samenleving dichterbij brengen.

1 Ik ben donkerder dan jij

De naam Harky komt van Harcourt. Zijn naam luidt voluit Overton Harcourt Klinefelter, junior. De verpleegster die op 2 maart 1938 assisteerde bij zijn geboorte, geloofde haar oren niet toen ze die naam hoorde, en zei: “Ik kom wel terug als de verdoving uitgewerkt is.”

De familie

Maar vader Overton Harcourt Klinefelter senior (*1908) en moeder Lucille Amanda Klinefelter-Burton (*1906), wisten het zeker. Er was alle reden om trots te zijn op de naam Harcourt, vonden ze. Eeuwen lang komt die naam voor als achternaam in de stamboom van Harky. Zijn oma, Belle Harcourt, had geen broers, en met haar zou de naam

Harcourt uitsterven. Daarom gaf ze haar zoon (Harky's vader) de naam Harcourt als voornaam erbij. Deze werd altijd *Court* genoemd. Zo hadden ze Harky ook beter kunnen noemen, vindt Harcourt junior. Het klinkt een stuk beter dan *Harky*, ook in Nederlandse oren. Maar helaas: het werd Harky, en dat is het altijd gebleven.

In het goed voorziene archief van Harky Klinefelter bevindt zich de levensbeschrijving die Annie Frances Harcourt schreef over haar man, Richard Harcourt (1840 – 1911), de overgrootvader van Harky.

Richard Harcourt.

Ze draagt het boekje op aan haar kinderen en kleinkinderen, *met de bedoeling dat ze hun respectabele erfgoed zouden leren kennen, en het leven zouden gaan nastreven van hem wiens dagen gevuld waren met een enorme vastberadenheid, met grootse daden en met christelijke bezigheden.*

Portretfoto's tonen een keurige man, met een zwarte jas, hooggesloten met een dubbele rij knopen. Een stijf wit boordje is nog net te zien. Op de neus van Richard Harcourt een knijpbrilletje, met links een koordje eraan dat verdwijnt tussen de kraag van de jas. Zijn beroep? Dominee! Een aantal preken van hem bevindt zich ook in het archief. Wat Harky met dit boek wil, is precies waar Annie Frances Harcourt op hoopt: dat de lezers een voorbeeld nemen aan zijn leven. En dan beslist niet omdat hij als persoon belangrijk zou zijn, maar omdat zijn kostbare ervaring niet verloren mag gaan.

De stamboom

De weduwe Annie Frances Harcourt, Harky's overgrootmoeder, schrijft trots dat uit registers valt op te maken dat de naam Harcourt voor het eerst voorkomt in 876, in het Franse Normandië. In de 11de eeuw vergezellen drie van zijn nakomelingen Willem de Veroveraar naar Engeland. En vanaf dat moment worden er Harcourts aangetroffen in de Engelse geschiedenis, en niet op de geringste posities. Ene Sir Simon Harcourt (1603 – 1642) maakte zich in 1642 (ten tijde van de Ierse opstand) verdienstelijk door Dublin te ontzetten. Hij moest zijn optreden met de dood bekopen, maar er is wel een straat naar hem genoemd, *a beautiful avenue*, volgens Anne Frances. Harky dankt aan zijn Engelse voorouders een familiewapen. Richard Harcourt kwam rond 1860 vanuit Ierland naar de Verenigde Staten.

Als we de lijnen van de stamboom aan moederskant omhoog volgen, komen we ook *Pilgrim Fathers* tegen. De *Pilgrim Fathers* waren de Europeanen die, opgejaagd door religieuze vervolging, hun heil zochten in de nieuwe wereld. In de VS betekent het echt iets als je afstamt van de *Pilgrim Fathers*. Je bent dan bijna van adel...

Over Harky's achternaam, Klinefelter, is veel minder bekend. Waarschijnlijk is het een *verengelsing* van een Duitse naam, en komen de *Kleinfelders* oorspronkelijk uit het Duitse Rijnland.

Rond 1850 zijn ze overgekomen naar de Verenigde Staten en vestigden ze zich in Red Hook, New York. De naam Klinefelter komt voornamelijk voor in Pennsylvania. Tijdens de oorlog werd Harky verteld dat hij een Nederlandse achternaam had, maar later hoorde hij van een tante van de Duitse oorsprong van de naam. Een neef van de vader van Harky, Harry Klinefelter, was medicus. Hij heeft het syndroom van Klinefelter ontdekt.

Als Harky over zijn familie vertelt, gaat het vooral over zijn ouders en zijn zus. En over zijn grootouders. Met neefjes en nichtjes had hij als kind weinig contact vanwege de enorme afstanden in de Verenigde Staten van Amerika. Een levendige herinnering heeft hij aan een logeerpartij bij zijn oom Everett en tante Eloise in New Jersey. “Ik was zeven. Ik zat in de keuken. Ik hoorde op de radio dat de atoombom gevallen was op Hiroshima.” Harky’s vader wilde ook dienst nemen, maar werd afgekeurd. Tot opluchting natuurlijk van zijn moeder, maar de kleine Harcourt vond het jammer. Hij vond soldaten stoer! “Ik herinner me dat in de oorlog de benzine op de bon was, grote mensen luisterden naar verslaggeving van de veldslagen op de radio, en de loden draadjes waarmee melkflessen afgesloten waren werden ingezameld om kogels van te maken.” Harky weet nog heel goed dat hij, hij zal een jaar of zes geweest zijn, bij een vriendje thuis brood mocht blijven eten, en dat daar de opmerking gemaakt werd dat de kinderen in Europa de versmade broodkorstjes maar wat graag zouden willen opeten. Maar verder was er in het dagelijks leven niet zoveel te merken van de Tweede Wereldoorlog.

Een neef van Harky, Harcourt Newman Klinefelter, is in Europa gestationeerd geweest, waar hij met een Nederlandse tolk samenwerkte. Met haar als zijn vrouw kwam hij na de oorlog terug en bezocht precies op *Thanksgiving* (laatste donderdag in november – dankdag voor het gewas) Harky’s familie. Hij zag de volgeladen tafel, en kon zijn ogen niet geloven: “Dit is meer eten dan ik in de hele hongerwinter gezien heb.”

Het gezin

Het gezin woonde in Glen Ridge, een langgerekt dorp met ongeveer 2000 inwoners. Het was er fijn wonen: vlak bij New York, en toch landelijk. Vanuit zijn slaapkamerraam kon Harky Manhattan zien

Ouderlijk huis Glen Ridge.

liggen met het *Empire State Building* en de rode neoncijfers 666 op het *World Trade Center*. Glen Ridge is uniek in de Verenigde Staten vanwege de in 2018 nog steeds werkende verlichting met ruim 600 gaslantaarns!

Harky's ouders waren tamelijk welgesteld (*upper middle class*), maar dat was bij hem thuis niet iets om je op voor te laten staan. Volgens Harky hadden zijn ouders geen racistische vooroordelen. Wettelijke rassenscheiding is er in de omgeving waar hij opgroeide, nooit geweest. "Achter ons woonden *blacks*, een zwarte familie. Ik had leuk contact met de kinderen van die familie. Ze noemde me *Horsecow*; Harcourt konden ze niet uitspreken!" (Harky als roepnaam kwam pas in zwang toen hij op de middelbare school zat.) Vreemd was dat het hekwerk tussen ons huis en dat van de zwarte familie twee meter hoog was, terwijl hekken tussen huizen in Glen Ridge gewoonlijk ongeveer een meter hoog waren. "Ik heb geen idee waarom." Harky heeft later navraag gedaan naar de hoogte van dat hek, maar een bevredigende verklaring heeft dat niet opgeleverd.

Harky's ouders hoorden allebei bij een andere protestantse kerk: moeder was *Baptist* en vader *Methodist*. Maar samen gingen ze naar de *Congregational Church* (vergelijkbaar met de PKN) in het dorp. Harky herinnert zich dat hij een zusje kreeg. Lynn werd geboren toen hij drie jaar was. "Ik had een kabouterpop van stof. Toen mijn zusje

Ouders op huwelijksreis.

geboren was, moest er op de buik van die pop een pleister geplakt worden: een navelbandje, net als de baby had...”

Nog een paar herinneringen aan zijn zusje komen boven. Hij weet dat ze nooit ruzie hadden, en dat de hond ervoor zorgde dat peuter Lynn niet wegliep, door in haar enkels te bijten als ze te ver dreigde te gaan.

Kindertijd

Aan de lagere school van Glen Ridge heeft Harky geen goede herinneringen. Hij werd soms gepest. “Ik ben een keer in elkaar geslagen door Tommy en zijn bende.” Harky vertelt dat er op school wel vaker kinderen gepest werden, maar dat werd niet als een groot probleem beschouwd. Ook niet door hem. Ook niet achteraf. Op de lagere school had Harky een katholieke en een joodse vriend. Dat kon, maar protestantse vrienden hadden de voorkeur van zijn ouders. En van zijn moeder mocht Harky niet teveel met één vriend omgaan. Harky veronderstelt dat dat uit angst voor homoseksualiteit was, maar dat is nooit uitgesproken.

Een man die beslist geen dominee wilde worden, en het al bijna een halve eeuw is. Geboren in een dorp bij New York City, en woonachtig in een Overijssels dorp. Dankzij zijn inzet voor rechtelozen bevond hij zich in de buurt van historische figuren als Martin Luther King, en in wereldveranderende omstandigheden als de Balkancrisis. Na de dood van Martin Luther King werd het wereldwijd verbreiden van diens Droom het levenswerk van Harcourt Klinefelter.

Dit boek bevat meer dan de herinneringen van een opmerkelijke man. Het bevat ook verhalen vol spanning en humor, praktisch toepasbare technieken, theologische en filosofische inzichten, en inspirerende momenten uit een leven dat geleefd wordt vanuit het geloof dat overwint.

“Deze biografie is een inspiratiebron voor ieder die moed zoekt om in de wereld van vandaag op te staan en op te komen voor recht en vrede. Wie dit boek leest, ervaart iets van wat Jezus zei: *Gelukkig zijn de vreedestichters.*”

Dr. Ciska Stark, directeur onderwijs van de Protestantse Theologische Universiteit in Amsterdam en Groningen

“Met zijn levensverhaal stelt Klinefelter mij de vraag: “Voor wie of wat ben ik bereid geweldloos mijn leven te geven?””

Frits ter Kuile, Catholic Worker @Jeannette Noëlhuis en waker bij het grensgevang op Schiphol

“Geweldloosheid is bevrijdend, als je samenwerkt met anderen!
Ds. Harcourt Klinefelter is een veelzeggend en bemoedigend voorbeeld.”

Dr. Fernando Enns, hoogleraar vreedestheologie en ethiek aan de Vrije Universiteit Amsterdam

“Dank je wel Harky, voor wat je de mensheid gegeven hebt toen en nu ook weer geeft met dit boek.”

Rikko Voorberg (1980), oprichter van de PopUpKerken en ‘activistisch dominee’

“Ds. Harcourt “Harky” Klinefelter is een legende. Hij is een van de meest fascinerende mensen die ik ooit ontmoet heb.”

Shane Claiborne, auteur en activist